

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Кафедра спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Інклюзивна освіта

Модуль 1. Освітня інтеграція в сучасному світі

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань 0101 Педагогічна освіта

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 6.010105 Корекційна освіта (логопедія)

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

2017 – 2018 навчальний рік

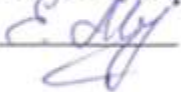
Робоча програма: «Інклюзивна освіта» / Модуль 1. «Освітня інтеграція в сучасному світі» для студентів спеціальності «Корекційна освіта (логопедія)»

Розробник: О.В. Мартинчук, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Протокол від "06" вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

_____ (О.В. Мартинчук)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини

Н. А. Клішевич

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.
Структура програми навчальної дисципліни.
I. Опис предмета навчальної дисципліни
II. Тематичний план навчальної дисципліни.
III. Програма
<i>Змістовий модуль I. Теоретичні та законодавчо-нормативні засади</i> <i>освітньої інтеграції.</i>
<i>Змістовий модуль II. Інклюзивна освіта як форма освітньої інтеграції</i>
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Освітня інтеграція в сучасному світі»
V. Плани семінарських занять.
VI. Завдання для самостійної роботи.
Карта самостійної роботи студента.
VII. Система поточного та підсумкового контролю.
VIII. Методи навчання.
IX. Методичне забезпечення курсу
X. Рекомендована література.
Основна.
Додаткова.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з інтегрованого курсу «Інклюзивна освіта» / Модуль 1 «Освітня інтеграція в сучасному світі» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини на основі освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня відповідно до навчального плану спеціальності 6.010105 – Корекційна освіта (логопедія).

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) організації навчання. Програма визначає обсяги знань, якими повинен опанувати здобувач вищої освіти відповідно до алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Інклюзивна освіта» / Модулю 1 «Освітня інтеграція в сучасному світі» необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Дисципліна «Інклюзивна освіта» складається з двох модулів: «Освітня інтеграція в сучасному світі», «Інклюзивна педагогіка».

Мета інтегрованого курсу «Інклюзивна освіта»: забезпечити формування у студентів системи цінностей інклюзивної освіти, знань та умінь у сфері організації та впровадження інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Модуль 1 «Освітня інтеграція в сучасному світі» включає огляд та аналіз політики, концептуальної та нормативної бази у галузі розвитку і просування інклюзивної освіти, описує рамки і показники інклюзії.

Мета модулю 1 «Освітня інтеграція в сучасному світі»: формування компетенцій майбутніх спеціальних педагогів щодо впровадження концептуальної і нормативної бази інклюзивної освіти, рамок інклюзії на рівні навчального закладу, усвідомлення і прийняття особливих потреб дітей, а

також застосування концептуальної бази у світлі багатопрофільного підходу до потреб дітей з обмеженими можливостями.

Завдання модулю «Освітня інтеграція в сучасному світі»:

- інформувати та ознайомити студентів з концептуальними засадами інклюзивної освіти: концепціями, принципами, цінностями;
- сформулювати усвідомлене розуміння основних теоретичних положень і ключових понять інклюзивної та інтегрованої освіти;
- розглянути політику і нормативно-правову базу впровадження інклюзивної освіти на міжнародному та національному рівні;
- забезпечити розуміння необхідності і важливості впровадження в загальноосвітні заклади простору інклюзії: ідеї, практика, культура інклюзії;
- розвивати позитивне ставлення до інклюзивної освіти та інклюзії в цілому;
- ідентифікувати і визначати роль кожної людини/закладу/служби для забезпечення функціонування механізму міжособистісного/міждисциплінарного співробітництва у процесі впровадження інклюзивної освіти;
- надати методологічні орієнтири, що стосуються форм і способів співробітництва батьків дітей з особливими потребами із суспільством;
- надати методологічні орієнтири на прикладах соціальної інклюзії дітей з обмеженими можливостями;
- формувати практичні компетенції використання механізму міжособистісного співробітництва при впровадженні інклюзивної освіти.

Процес вивчення дисципліни спрямований на ***формування*** наступних ***компетентностей***:

1.	Загальних	
1.1	Світоглядної	<p>Наявність ціннісно-орієнтаційної позиції щодо залучення осіб з порушеннями психофізичного розвитку до активного суспільного життя</p> <p>Загальнокультурна ерудиція, широке коло інтересів.</p> <p>Розуміння значущості для власного розвитку історичного досвіду людства щодо його ставлення до осіб з психофізичними порушеннями, яке змінювалось у процесі еволюції суспільства і держав.</p> <p>Розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професії.</p> <p>Здатність розуміти та сприймати етичні норми поведінки відносно осіб з порушеннями психофізичного розвитку.</p>
1.2	Громадянської	<p>Здатність до реалізації прав і обов'язків громадян України з інвалідністю та порушеннями психофізичного розвитку.</p> <p>Здатність робити свідомий соціальний вибір у процесі надання освітніх послуг особам з порушеннями психофізичного розвитку.</p> <p>Уміння діяти з соціальною відповідальністю та громадською свідомістю в умовах інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами.</p>
1.3	Комунікативної	<p>Здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності.</p> <p>Здатність вибудовувати соціальну взаємодію з усіма учасниками освітнього процесу в умовах інклюзивного навчання на принципах толерантності.</p> <p>Здатність працювати у команді.</p> <p>Здатність брати участь у професійних дискусіях та інтерактивних обговореннях, логічно аргументуючи власну точку зору.</p> <p>Вільне володіння українською мовою відповідно до норм культури мовлення.</p>
1.4	Інформаційної	<p>Здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань.</p> <p>Здатність до ефективного використання інформаційних технологій в соціальній і професійній діяльності.</p>
1.5	Науково-дослідницької	<p>Здатність виконувати навчально-дослідні завдання на основі аналітико-синтетичної мисленнєвої діяльності.</p> <p>Володіння науково-дослідними методами відповідно фахового спрямування.</p> <p>Обізнаність в особливостях проектної діяльності, готовність до її реалізації.</p> <p>Здатність до реалізації дефектологічних, педагогічних, психологічних, лінгвістичних, медико-біологічних знань для постановки дослідницьких завдань в професійній діяльності</p>
1.6	Самоосвітньої	<p>Здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку.</p> <p>Спрямованість на розкриття особистісного потенціалу та самореалізацію.</p> <p>Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.</p>
2.	Фахових	
2.1	Організаційної	<p>Здатність планувати, організувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію її суб'єктів.</p> <p>Здатність до роботи в міждисциплінарній команді під керівництвом лідера (вчителя-логопеда, вчителя інклюзивного класу) у процесі вирішення корекційно-педагогічних завдань</p>
2.2	Психолого-педагогічної	<p>Володіння базовими знаннями з педагогіки і психології та вміння їх реалізувати, закономірностей особистісного розвитку людини на різних вікових етапах; психологічних механізмів навчання та виховання дитини задля забезпечення спрямованої соціалізації та інтеграції особистості з порушеннями психофізичного розвитку.</p> <p>Володіння базовими знаннями про педагогічні системи навчання, виховання і освіти різних категорій дітей з психофізичними порушеннями, їхні потенційні можливості у досягненні певного рівня життєвої компетентності.</p> <p>Володіння базовими уявленнями про основи філософії освіти, психології, педагогіки, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості дитини з порушеннями психофізичного розвитку..</p>

2.3	Корекційно-педагогічної	Володіння знаннями та розуміння сучасних підходів до вивчення, освіти, розвитку, абілітації, реабілітації і соціальної адаптації осіб з психофізичними порушеннями в освітніх закладах з інклюзивною формою навчання.
2.4	Компетентності у сфері інклюзивного навчання	Володіння базовими знаннями та розуміння основних концепцій та теорій інклюзивного навчання. Володіння базовими уявленнями про історичні та сучасні досягнення практичної роботи з особами, які мають порушення психофізичного розвитку, в умовах освітньої інтеграції. Володіння сучасними уявленнями про принципи державної політики у сфері інклюзивної освіти, шляхи вирішення актуальних проблем інклюзивної освіти. Володіння базовими уявленнями про категорії осіб з порушеннями психофізичного розвитку, які є суб'єктами інклюзивної/інтегрованої освіти, розуміння значення комплексного підходу у наданні корекційних освітніх послуг в інклюзивному середовищі. Здатність застосовувати тренінгову технологію для формування у педагогів загальноосвітніх закладів психологічної готовності до роботи з особливими дітьми.
2.5	Компетентності в індивідуально-психологічній сфері (професійні цінності)	Здатність діяти згідно з принципами деонтології, пов'язаними з професійною діяльністю корекційного педагога; усвідомлення педагогічних, психологічних та соціальних наслідків у сфері професійної діяльності

В результаті вивчення *Модуля I «Освітня інтеграція в сучасному світі»* студент повинен продемонструвати **результати навчання**:

- продемонструвати знання, розуміння і пояснення теорій, концепцій, принципів інклюзивної освіти;
- продемонструвати знання і розуміння ключових понять і термінів інтегрованої/інклюзивної освіти;
- пояснити принципи, організаційні моделі інклюзивної освіти;
- продемонструвати знання, розуміння і пояснення міжнародних і вітчизняних законодавчих актів та їх ролі у впровадженні інклюзивної освіти;
- продемонструвати уміння формулювати аргументи на підтримку розвитку інклюзивної освіти, виражати позитивне ставлення і адекватне сприймання інклюзивної освіти.

Реалізація завдань для досягнення результатів навчальної дисципліни здійснюється шляхом використання як традиційних технологій, методів і форм навчання, так і інноваційних технологій, активних та інтерактивних форм

проведення занять, **електронного навчального курсу.**

Програма інтегрованого курсу «Інклюзивна освіта» складається з 4 модулів (5 кредитів) – 150 годин: 28 год. лекційних, 22 год. практичних, 6 год. семінарських, 8 год. модульного контролю, 56 годин самостійної позааудиторної роботи, 30 год. семестрового контролю. Вивчення студентами інтегрованого курсу "Інклюзивна освіта" завершується іспитом.

Кількість годин, наданих навчальним планом на вивчення модулю І «*Освітня інтеграція в сучасному світі*», становить 60 год. (2 кредити), з них 14 год. – лекційних, 14 год. – практичних, 4 год. – модульного контролю, 28 год. самостійної роботи.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Опис навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта» (інтегрованого курсу)

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта»	нормативна
	Спеціальність: 6.010105 «Корекційна освіта (логопедія)»	
Модулів – 2		Рік підготовки
Змістових модулів – 4		3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр
Загальна кількість годин – 150		5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-професійний рівень: <u>перший (бакалаврський)</u>	Лекції
		28 год.
		Практичні,
		22 год.
		Семінарські
		6
		Самостійна робота
		56 год.
		Модульний контроль
		8 год.
Семестровий контроль		
30 год.		
Вид контролю:		
Іспит		

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Опис модулю 1 «Освітня інтеграція в сучасному світі»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 2	Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта»	нормативна	
	Спеціальність: 6.010105 «Корекційна освіта (логопедія)»		
Змістових модулів – 2		Рік підготовки	
Індивідуальне науково-дослідне завдання		3-й	
Загальна кількість годин – 60		Семестр	
		5-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-професійний рівень: <u>перший (бакалаврський)</u>	Лекції	
		14 год.	
		Практичні,	
		14 год.	
		Семінарські	
		-	
		Самостійна робота	
		28 год.	
		Модульний контроль	
		4 год.	

**II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН МОДУЛЮ 1.
«ОСВІТНЯ ІНТЕГРАЦІЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ»**

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальних	Самостійна робота	Підсумковий контроль
МОДУЛЬ I. ОСВІТНЯ ІНТЕГРАЦІЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ									
Змістовий модуль I. КОНЦЕПТУАЛЬНА І НОРМАТИВНА БАЗА РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ									
1.	Освітня інтеграція: генезис науково-теоретичні підходів до проблеми інтегрування дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітній простір.	8	4	2	2			4	
2.	Освітня інтеграція: понятійно-термінологічні визначення, переваги, існуючі виклики.	6	4	2	2			2	
3.	Становлення і розвиток освітньої інтеграції за кордоном та в Україні.	8	4	2	2			4	
4.	Міжнародне та національне законодавство у сфері навчання і виховання дітей з ООП в загальноосвітньому просторі (в умовах інтегрованої та інклюзивної освіти).	8	4	2	2			4	
		2							2
	Разом:	32	16	8	8			14	2
Змістовий модуль II. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК ФОРМА ОСВІТНЬОЇ ІНТЕГРАЦІЇ									
5.	Інклюзивна освіта як основна інноваційна тенденція в модернізації сучасної освіти осіб з особливими освітніми потребами. Цінності інклюзивної освіти. Усвідомлення сприйняття особливих потреб.	8	4	2	2			4	
6.	Доступність і концепція універсального дизайну як важливі умови забезпечення інклюзивної освіти. Корекційно-розвивальний компонент як складова інклюзивної освіти.	8	4	2	2			4	
7.	Раннє втручання як умова успішної освітньої інтеграції	10	4	2	2			6	

		2							2
		Разом	28	12	6	6		14	2
		Разом за модуль 1.	60	28	14	14		28	4

ІІІ. ПРОГРАМА
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І
КОНЦЕПТУАЛЬНА ТА ЗАКОНОДАВЧА БАЗА РОЗВИТКУ
ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

ЛЕКЦІЯ 1.

ОСВІТНЯ ІНТЕГРАЦІЯ: ГЕНЕЗИС НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНИХ
ПІДХОДІВ ДО ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРУВАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ
ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ПРОСТІР.

Вступ до інтегрованого курсу: програма, структура та очікування. Концептуальна та законодавча база розвитку інклюзивної освіти як основа розвитку необхідних компетенцій для організації та реалізації освітнього процесу з точки зору інклюзивної освіти.

Сучасний правовий підхід (що базується на дотриманні основних прав і свобод людини) до розроблення освітньої політики: від соціального відторгнення до соціальної та освітньої інтеграції.

Освітня інтеграція: концептуальні рамки. Концепція нормалізації та теорія включення як підґрунтя для забезпечення рівних шансів для всіх дітей. Середовище , дружнє для дитини, в рамках концепції ЮНІСЕФ. Принципи інклюзивної освіти. Зобов'язання, які беруть на себе уряди різних країн для забезпечення права на освіту дітей з обмеженими можливостями.

Основні поняття теми: діти з особливими потребами, інтеграція, освітня інтеграція, соціальна інтеграція, інклюзія, соціальна інклюзія, освітня інклюзія, інклюзивна освіта.

Рекомендована основна література

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – С. 24-38.
2. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – С. 5-141.
3. Колупаєва А.А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання:

- [наук.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Вид. група «АТОПОЛ», 2011. – С. 7-43.
4. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки: [навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта»] / Олена Валеріївна Мартинчук. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – С. 40-62.
 5. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навч.-метод. посібник / С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. – С. 8-17.
 6. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / за заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – С. 6-21.
 7. Саламанская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, приняты Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. Саламанка. Испания, 7-10 июня 1994. – К., 2000. – 21 с.

Рекомендована додаткова література

1. Изменение существующей системы оценки специальных образовательных потребностей в контексте перехода от медицинской к социально-инклюзивной модели в образовании: учебные материалы. – Бишкек: Американский университет в Центральной Азии (АУЦА), 2107. – С. 4-20.
2. Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.education-inclusive.com – Назва з екрану.
3. Концепція розвитку інклюзивної освіти // Наказ МОН України від 01.10.2010 р. № 912 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://firstedu.org.ua/index.php>. – Назва з екрану.
4. www.ussf.kiev.ua
5. www.ispukr.org.ua – сайт Інституту спеціальної педагогіки НАПН України

Практичне заняття 1

Генезис науково-теоретичних підходів до проблеми інтегрування дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітній простір.

ЛЕКЦІЯ 2.

ОСВІТНЯ ІНТЕГРАЦІЯ: ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНІ ВИЗНАЧЕННЯ, ПЕРЕВАГИ, ІСНУЮЧІ ВИКЛИКИ

Підходи до освіти: особливості традиційного та інклюзивного підходів до освіти. Визначення понять «інтеграція», «соціальна інтеграція», «освітня інтеграція», «інклюзія», «соціальна інклюзія», «освітня інклюзія», «інклюзивна освіта», «інклюзивне навчання», «інтегроване навчання», «особливі потреби» та ін.

Саламанська декларація про принципи, політику та практичну діяльність

у сфері освіти осіб з інвалідністю. Соціальна та медична моделі розуміння інвалідності. Освітня інтеграція: основні принципи, переваги, існуючі виклики.

Характеристика інклюзивної освіти.

Основні поняття теми: діти з особливими потребами, інтеграція, освітня інтеграція, соціальна інтеграція, інклюзія, соціальна інклюзія, освітня інклюзія, інклюзивна освіта, інклюзивне навчання, інтегроване навчання.

Рекомендована основна література

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – С. 24-38.
2. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – С. 5-141.
3. Колупаєва А.А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання: [наук.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Вид. група «АТОПОЛ», 2011. – С. 7-43.
4. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки: [навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта»] / Олена Валеріївна Мартинчук. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – С. 40-62.
5. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навч.-метод. посібник / С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. – С. 8-17.
6. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / за заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – С. 6-21.
7. Саламанская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, приняты Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. Саламанка. Испания, 7-10 июня 1994. – К., 2000. – 21 с.

Рекомендована додаткова література

6. Изменение существующей системы оценки специальных образовательных потребностей в контексте перехода от медицинской к социально-инклюзивной модели в образовании: учебные материалы. – Бишкек: Американский университет в Центральной Азии (АУЦА), 2107. – С. 4-20.
7. Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.education-inclusive.com – Назва з екрану.
8. Концепція розвитку інклюзивної освіти // Наказ МОН України від 01.10.2010 р. № 912 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://firstedu.org.ua/index.php>. – Назва з екрану.
9. www.ussf.kiev.ua
10. www.ispukr.org.ua – сайт Інституту спеціальної педагогіки НАПН України

Практичне заняття 2

Інклюзивна освіта – рівень свідомості нації.

Лекція 3.

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ОСВІТНЬОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ЗА КОРДОНОМ ТА В УКРАЇНІ.

Еволюція ставлення суспільства та держави до осіб з психофізичними порушеннями й становлення системи спеціальної освіти. Досвід впровадження інклюзивної освіти в різних країнах. Особливості розвитку спеціальної та інклюзивної освіти в Україні. Сучасний стан спеціальної та інклюзивної освіти в Україні.

Основні поняття теми: п'ять періодів еволюції ставлення суспільства до осіб з порушеннями психофізичного розвитку, спеціальна освіта, інклюзивна освіта.

Рекомендована основна література

1. Бондар В.І., Синьов В.М., Тищенко В.В. Освіта дітей з особливостями психофізичного розвитку в Європі, Росії та Україні: порівняльний аналіз // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. І.Огієнка. – Кам'янець-Подільський, 2012. – С. 15-22.
2. Бондар В.І., Синьов В.М., Тищенко В.В. Чи приживеться північноамериканська модель інклюзії в Україні Рідна школа, 2012, №8-9. – С.20-27.
3. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – С. 5-141.
4. Колупаєва А.А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання: [наук.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Вид. група «АТОПОЛ», 2011. – С. 7-43.
5. Малофеев Н.Н. Современный этап в развитии системы образования в России: результаты исследования как основа для построения программы развития // Дефектология. – 1997. – № 6. – С. 3-14.
6. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навч.-метод. посібник / С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. – С. 24-37.
7. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / за заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – С. 6-21.
8. Саламанская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, принятые Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и

якість. Саламанка. Іспанія, 7-10 червня 1994. – К., 2000. – 21 с.

Рекомендована додаткова література

1. Канадсько-український проєкт «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.education-inclusive.com – Назва з екрану.
2. Концепція розвитку інклюзивної освіти // Наказ МОН України від 01.10.2010 р. № 912 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://firstedu.org.ua/index.php>. – Назва з екрану.
3. www.ussf.kiev.ua

Практичне заняття 3

Інклюзивна освіта в розвинених країнах світу та країнах пострадянського простору.

Лекція 4.

МІЖНАРОДНЕ ТА НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО У СФЕРІ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ (В УМОВАХ ІНТЕГРОВАНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ)

Міжнародна політика і законодавча база освітньої інтеграції. Основні міжнародні документи в галузі прав людини, міжнародне законодавство у сфері освіти дітей з порушеннями психофізичного розвитку: Конвенція ООН про права дитини, Конвенція ООН про права людей з інвалідністю.

Національне законодавство у сфері освіти дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Освітні законодавчі документи України у сфері освіти та соціального захисту. Сучасна освітня нормативно-правова база інклюзивної освіти. Аналіз українського законодавства щодо забезпечення рівного доступу дітям з психофізичними порушеннями до якісної освіти.

Основні поняття теми: Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти, Саламанська декларація, документи ООН і ЮНЕСКО, освітні закони і нормативно-правові акти України, Закон України «Про освіту», реформа освітньої системи, освітня субвенція.

Рекомендована основна література

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського. – К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – С. 26-34.

2. Закон України «Про освіту» від 05 вересня 2017 р .- Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58639
3. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про освіту" щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг" від 05 липня 2017 р.
4. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – С. 21 - 43.
5. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – С. 22-47.
6. Постанова КМУ від 9 серпня 2017 року № 588 «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>
7. Постанова КМУ від 12 липня 2017 року № 545 «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>

Рекомендована додаткова література

1. Освіта дітей з особливими потребами / Сайт МОН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/>.

Практичне заняття 4

Українське освітнє законодавство та нормативно-правові акти в галузі інклюзивної освіти.

Контрольно-модульна робота № 1

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК ФОРМА ОСВІТНЬОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Лекція 5.

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК ОСНОВНА ІННОВАЦІЙНА ТЕНДЕНЦІЯ В МОДЕРНІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ ОСІБ З ПОРУШЕННЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ.

УСВІДОМЛЕННЯ І ПРИЙНЯТТЯ ОСОБЛИВИХ ПОТРЕБ.

Інклюзивна освіта: основні принципи. Переваги інклюзивної освіти для всіх учасників навчально-виховного процесу: дітей з особливими потребами та їхніх однолітків, батьків дітей з особливими потребами, педагогів, керівників навчальних закладів, інших членів місцевих громад, суспільства в цілому. Основні бар'єри на шляху впровадження інклюзивної освіти: фізичні, інформаційні, інституційні, ментальні.

Цінності інклюзивної освіти. Роль школи в просуванні інклюзивних цінностей. Прийняття дітей з особливими потребами в навчальних закладах та спільнотах.

Характеристика інклюзивної освіти в Україні (вертикальна й горизонтальна структура; спеціальні дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади, ПМПК, ресурсні центри тощо). Стан спеціального навчання та інтегрування дітей з порушеннями психофізичного розвитку у загальноосвітній простір України. Аналіз системи надання освітніх послуг дітям з особливими освітніми потребами. Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні, ресурсні можливості спеціальної освіти. Розгляд і обговорення окремих найпоширеніших контраверсійних питань у навчанні дітей з особливими потребами.

Основні поняття теми: цінності інклюзивної освіти, освітня інтеграція,

інклюзивне навчання; ставлення, упередження, дискримінація, соціальна інклюзія, соціальна послуга, механізм міжособистісного співробітництва.

Рекомендована основна література

1. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – С. 21 - 43.
2. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки: [навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта»] / Олена Валеріївна Мартинчук. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – С.150-159.
3. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – С. 36-47.

Рекомендована додаткова література

1. Синьов В., Шевцов А. Нова стратегія розвитку корекційної педагогіки в Україні // Дефектологія. – № 2. – 2004. – С. 6-11.

Практичне заняття 5

Інклюзивна освіта: сутність, досвід, ризики.

ЛЕКЦІЯ 6.

ДОСТУПНІСТЬ І КОНЦЕПЦІЯ УНІВЕРСАЛЬНОГО ДИЗАЙНУ ЯК ВАЖЛИВІ УМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ. КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНИЙ КОМПОНЕНТ ЯК СКЛАДОВА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ.

Трактування доступності в Конвенції ООН про права людей з інвалідністю. Правове забезпечення архітектурної доступності в Україні. Критерії доступності. Компенсаторні та допоміжні засоби для дітей з особливостями розвитку. Основні підходи до застосування концепції універсального дизайну у навчанні. Поняття про аудит доступності.

Корекційно-розвивальна робота та її значення у процесі навчання дітей із особливими освітніми потребами. Міждисциплінарна команда та її діяльність в умовах загальноосвітнього навчального закладу з інклюзивною формою навчання.

Основні поняття теми: доступність, універсальний дизайн,

універсальний дизайн в освіті, корекційно-розвивальна робота, міждисциплінарний підхід.

Рекомендована основна література

1. Архітектурна доступність шкіл: навч.-метод. посіб./за заг. ред. Байди Л. Ю., Красюкової-Еннс О. В.; колек. авторів: Азін В. О., Грибальський Я. В., Байда Л. Ю., Красюкова-Еннс О. В. – К.: 2012.-88 с.
1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – С. 38-41.
2. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – С. 76 - 89.
3. Миронова С.П. Корекційно-педагогічний супровід інклюзивної освіти // Матеріали інтернет-конференції / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://fkspp.at.ua/konf2/mironova_s.p.pdf – Назва з екрану.
4. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навч.-метод. посібник / С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. – С. 24-37.
5. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – С. 101-111.
6. Універсальний дизайн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ud.org.ua/>
7. Універсальний дизайн в освіті [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nmcio.ippo.kubg.edu.ua/?p=2414>

Рекомендована додаткова література

1. Доступність та універсальний дизайн: навчально-методичний посібник. Азін В. О., Грибальський Я. В., Байда Л. Ю., Красюкова-Еннс О. В. – К. 2013. -128 с.
2. Єфімова С.М. Як зробити школу інклюзивною?: [практичний посіб. для адміністрації загальноосвітніх навчальних закладів] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.education-inclusive.com> – Назва з екрану.

Практичне заняття 6

Корекційно-педагогічний супровід інклюзивного навчання.

ЛЕКЦІЯ 7.

РАННЄ ВТРУЧАННЯ ЯК УМОВА УСПІШНОЇ ОСВІТНЬОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ДІТЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ

Поняття про раннє втручання. Керівні принципи послуги раннього втручання. Міжнародні погляди на систему раннього втручання. Формування

системи раннього втручання в різних країнах. Впровадження системи раннього втручання в Україні. Формування політики раннього втручання.

Основні поняття теми: раннє втручання.

Рекомендована основна література

1. Формування політики раннього втручання: тренінговий модуль / Байда Л.Ю., Павлова Є.Б., Іванова О.Л., Кукуруза Г.В. – К., 2017. – 62 с.

Практичне заняття 7

Тренінгове заняття. Раннє втручання: як ми це розуміємо.

Контрольно-модульна робота № 2.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Освітня інтеграція в сучасному світі»

Разом: 60 год., лекції – 14 год., практичні заняття – 14 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 28 год.

Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II		
Назва модуля	Концептуальна і нормативна база розвитку інклюзивної освіти				Інклюзивна освіта як форма освітньої інтеграції		
Кіл. балів за модуль	93 балів				76 балів		
Теми	1	2	3	4	5	6	7
Теми лекцій	Освітня інтеграція: генезис науково-теоретичних підходів до проблеми інтегрування дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітній простір (1 б.)	Освітня інтеграція: понятійно-термінологічні визначення, переваги, існуючі виклики (1 б.)	Освітня інтеграція в розвинених країнах світу та країнах пострадянського простору (1 б.)	Міжнародне національне законодавство у сфері навчання і виховання дітей з ООП в загально-освітньому просторі (1 б.)	Інклюзивна освіта як основна інноваційна тенденція в модернізації сучасної освіти осіб з порушеннями психофізичного розвитку. Усвідомлення і прийняття особливих потреб. (1 б.)	Доступність і концепція універсального дизайну як важливі умови забезпечення інклюзивної освіти Корекційно-розвивальний компонент як складова інклюзивного навчання (1 б.)	Раннє втручання як умова успішної освітньої інтеграції дітей з обмеженими можливостями (1 б.)
Теми семінар. занять	Генезис науково-теоретичних підходів до проблеми інтегрування дітей з ООП у в загальноосвітній простір (1 б.)	Інклюзивна освіта – рівень свідомості нації. (1 б.)	Інклюзивна освіта в розвинених країнах світу та країнах пострадянського простору (1 б.)	Українське освітнє законодавство та нормативно-правові акти в галузі інклюзивної освіти (1 б.)	Інклюзивна освіта: сутність, досвід, ризики (1 б.)	Корекційно-педагогічний супровід інклюзивного навчання (1 б.)	Раннє навчання: як ми це розуміємо? (1 б.)
Робота на сем. зан.	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів
Самост. робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види пот. конт.	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)				Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		

Всього: 169 бали; коеф. 1,69

V. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I
КОНЦЕПТУАЛЬНА І НОРМАТИВНА БАЗА РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОЇ
ОСВІТИ

Практичне заняття 1

Тема: Генезис науково-теоретичних підходів до проблеми інтегрування дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітній простір.

План заняття

1. Охарактеризуйте освітню інтеграцію як соціокультурне явище та її місце в освітній системі України.
2. Як соціально-політичні процеси вплинули на освіту дітей з порушеннями психофізичного розвитку?
3. Як розвивалась концепція інклюзивної освіти для забезпечення рівних шансів для всіх дітей?
4. Як визначити дружню для дитину школу в рамках концепції ЮНІСЕФ?
5. Якими є основні принципи інклюзивної освіти?
6. Які зобов'язання беруть на себе уряди різних країн для забезпечення права на освіту дітей з обмеженими можливостями?

Індивідуальні завдання для роздумів.

1. На основі конкретного прикладу поясніть застосування в освітньому процесі принципу поваги до вищих інтересів дитини.
2. Поясніть актуальність і значення просування інклюзивної освіти як сучасне трактування освіти.
3. Поміркуйте над поняттями «інтеграція» та «інклюзія», знайдіть схожість та відмінність. Спробуйте за допомогою малюнка відобразити ці обидва поняття.

4. Проаналізуйте різницю між традиційною та інклюзивною школою. Викладіть власні думки стосовно відмінностей, презентованих на лекції.

Література:

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – С. 24-38.
2. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – С. 5-141.
3. Колупаєва А.А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання: [наук.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Вид. група «АТОПОЛ», 2011. – С. 7-43.
4. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки: [навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта»] / Олена Валеріївна Мартинчук. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – С. 40-62.
5. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навч.-метод. посібник / С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. – С. 8-17.
6. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / за заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – С. 6-21.
7. Саламанская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, приняты Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. Саламанка. Испания, 7-10 июня 1994. – К., 2000. – 21 с.

Рекомендована додаткова література

1. Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.education-inclusive.com – Назва з екрану.
2. Концепція розвитку інклюзивної освіти // Наказ МОН України від 01.10.2010 р. № 912 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://firstedu.org.ua/index.php>. – Назва з екрану.
3. www.ussf.kiev.ua
4. www.ispukr.org.ua – сайт Інституту спеціальної педагогіки НАПН України

Практичне заняття 2

Тренінгове заняття: Інклюзивна освіта – рівень свідомості нації.

1. З'ясувати і проаналізувати, які аспекти процесу залучення дітей з особливими потребами до звичайних класів викликають стурбованість у студентів.
2. Пояснити учасникам, що цей тренінг допоможе їм подолати ці тривоги та побоювання.

3. Обговорити (мозковий штурм), чому інклюзивна освіта визначає рівень свідомості нації.

4. Проаналізувати, чому відчуття приналежності є однією з головних потреб людини.

5. З'ясувати соціальний та емоційний вплив "ексклюзії" (відриву дитини з особливими потребами від звичайного оточення).

6. Розглянути роль дорослих як ініціаторів "залучення" і "виключення".

7. Ознайомитися з рисами інклюзивних шкіл.

Література:

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – С. 24-38.
2. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – С. 5-141.
3. Колупаєва А.А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання: [наук.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Вид. група «АТОПОЛ», 2011. – С. 7-43.
4. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навч.-метод. посібник / С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. – С. 8-17.
5. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / за заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – С. 6-21.
6. Саламанская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, приняты Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. Саламанка. Испания, 7-10 июня 1994. – К., 2000. – 21 с.
7. Тренінг «Інклюзивна освіта – рівень свідомості нації» / Фонд Порошенка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.facebook.com/pg/PoroshenkoFoundation/photos/?tab=album&album_id=1098599193534859
8. www.ussf.kiev.ua
9. www.ispukr.org.ua – сайт Інституту спеціальної педагогіки НАПН України

Практичне заняття 3

Тема. Інклюзивна освіта в розвинених країнах світу та країнах пострадянського простору.

План заняття

I. *Теоретична частина.*

1. Дайте характеристику періоду еволюції ставлення суспільства до осіб з порушеннями психофізичного розвитку за М.М.Малофєєвим, протягом якого відбувалось становлення і розвиток інклюзивної освіти в зарубіжних країнах та в Україні.
2. Охарактеризуйте становлення та розвиток інклюзивної освіти в країнах Західної Європи: Австрії, Бельгії, Великобританії, Голландії, Ірландії, Ісландії, Іспанії, Італії, Німеччині, Польщі, Португалії, Фінляндії, Швеції та інших.
3. Охарактеризуйте становлення і розвиток інклюзивної освіти в країнах Північної Америки.
4. Охарактеризуйте тенденції розвитку інклюзивної освіти в країнах пострадянського простору.

II. Практична частина.

5. Презентуйте історію становлення і розвитку інклюзивної освіти в одній із зарубіжних країн (країна на вибір студента).

Література:

1. Бондар В.І., Синьов В.М., Тищенко В.В. Освіта дітей з особливостями психофізичного розвитку в Європі, Росії та Україні: порівняльний аналіз // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. І.Огієнка. – Кам'янець-Подільський, 2012. – С. 15-22.
2. Бондар В.І., Синьов В.М., Тищенко В.В. Чи приживеться північноамериканська модель інклюзії в Україні Рідна школа, 2012, №8-9. – С.20-27.
3. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – С. 5-141.
4. Колупаєва А.А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Вид. група «АТОПОЛ», 2011. – С. 7-43.
5. Малофєєв Н.Н. Современный этап в развитии системы образования в России: результаты исследования как основа для построения программы развития // Дефектология. – 1997. – № 6. – С. 3-14.
6. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навч.-метод. посібник / С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. – С. 24-37.
7. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / за заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – С. 6-21.

8. Саламанская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, принятые Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. Саламанка. Испания, 7-10 июня 1994. – К., 2000. – 21 с.
9. Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.education-inclusive.com – Назва з екрану.
10. www.ussf.kiev.ua

Практичне заняття 4

Тема: Міжнародне та українське законодавство у сфері розвитку та просування інклюзивної освіти

План заняття

I. Теоретична частина.

1. Назвіть та проаналізуйте основні міжнародні документи в галузі прав осіб з порушеннями психофізичного розвитку.
2. Розкрийте завдання, які ставить ООН і Саламанська декларація перед освітою осіб з особливими потребами та основні принципи інклюзивної освіти, задекларовані у Саламанській декларації.
3. Назвіть і проаналізуйте законодавчі та нормативно-правові документи, які забезпечують інклюзивне навчання дітей з особливими потребами в Україні.
4. Охарактеризуйте основні негативні фактори, що створюють труднощі для впровадження інклюзивного навчання.

II. Завдання для роботи в групах. Аргументуйте необхідність знання міжнародних напрямів у галузі інклюзивної освіти. У випадку незгоди висловіть аргументи проти.

III. Завдання для роботи в парах.

- ✓ Проаналізуйте уривок із Саламанської декларації: *«Школи повинні бути доступними для всіх дітей незалежно від фізичних, інтелектуальних, емоційних, лінгвістичних та інших умов. Базовий принцип інклюзивної школи стверджує, що всі діти повинні навчатися разом незалежно від їх труднощів і*

відмінностей між ними».

- ✓ Поясніть спосіб застосування положень Декларації у звичайній школі. Виділіть проблеми, які можуть створювати перепони для впровадження цих положень.
- ✓ Укажіть міри, які можуть бути прийняті на рівні громади, школи, класу для забезпечення соціальної та освітньої інклюзії дітей з особливостями психофізичного розвитку.

Проаналізуйте дотримання цінностей			
	Доступ	Участь	Повага прав
Громада			
Школа			
Клас			

- ✓ Проаналізуйте вислів Х.Стерн «Будь-яка освітня система будь-якої досконалої форми залишається безсильною, якщо вона стикається з напором і байдужістю».

IV. Індивідуальні завдання для роздумів.

- ✓ Доведіть на основі міжнародних документів, що право на освіту для всіх і інклюзивна освіта є пріоритетом, який беруть на себе/повинні брати на себе держави та їх уряди.
- ✓ Сформулюйте п'ять цілей для власної діяльності з точки зору розвитку і просування інклюзивної освіти.
- ✓ Подумайте над висловлюванням: «Час іде разом з кожним із нас по різному: з ким-то спільно нога в ногу, з ким-то, біжучи позаду або стоячи на місці разом з іншими». Вкажіть зв'язок між психологічним смислом висловлювання та актуальністю/необхідністю просування інклюзивної освіти.
- ✓ Проаналізуйте фразу Пабло Пікассо «Деякі художники перетворюють сонце в жовту пляму, а інші перетворюють жовту пляму в сонце».

Укажіть зв'язок між психологічним смислом висловлювання і впровадженням інклюзивної освіти в Україні.

Література:

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – С. 26-34.
2. Закон України «Про освіту» від 05 вересня 2017 р .- Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58639
3. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про освіту" щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг" від 05 липня 2017 р.
4. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – С. 21 -43.
5. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – С. 22-47.
6. Постанова КМУ від 9 серпня 2017 року № 588 «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>
7. Постанова КМУ від 12 липня 2017 року № 545 «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>
8. Освіта дітей з особливими потребами / Сайт МОН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/>.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК ФОРМА ОСВІТНЬОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Практичне заняття 5

Інклюзивна освіта: сутність, досвід, ризики

План заняття

I. Теоретична частина.

1. Розкрийте сутність інклюзивної освіти.
2. Якими є принципи інклюзивної освіти?
3. Назвіть причини, внаслідок яких впровадження інклюзії у школі може виявитися неефективним.
4. Назвіть складники успішного впровадження інклюзивної практики.

5. Якою має бути ефективна школа?
6. Охарактеризуйте цінності інклюзивної освіти.
7. Що мається на увазі під сприйняттям дітей з обмеженими можливостями в школі та суспільстві?
8. Що передбачає соціальна інклюзія дітей з обмеженими можливостями?
9. Що є дискримінацією і як можливо виключити дискримінацію дітей з обмеженими можливостями?
10. Як можна захистити дітей з обмеженими можливостями від дискримінації?
11. Якими є характеристики механізму міжособистісного співробітництва при впровадженні інклюзивної освіти?
12. Якою є роль соціальних послуг в інклюзії дітей з особливими освітніми потребами?

II. Завдання для роботи в групах.

- ✓ Розробіть перелік необхідних заходів для реалізації в загальноосвітньому навчальному закладі інклюзивних цінностей.
- ✓ Що означає інклюзивне суспільство? Що являє собою інклюзивне суспільство? Які процеси можуть допомогти у створенні інклюзивного суспільства?
- ✓ Які дії необхідно вчинити на рівні школи, щоб дитина йшла в школу із задоволенням?

III. Завдання для роботи в парах. Складіть список нормативних документів у галузі інклюзивної освіти в Україні.

Література:

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – С. 24-38.
2. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – С. 5-141.
3. Колупаєва А.А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання: [наук.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Вид. група «АТОПОЛ», 2011. – С. 7-43.

4. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки: [навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта»] / Олена Валеріївна Мартинчук. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – С. 40-62.
5. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навч.-метод. посібник / С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. – С. 8-17.
6. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / за заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – С. 6-21.
7. Саламанская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, принятые Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. Саламанка. Испания, 7-10 июня 1994. – К., 2000. – 21 с.
8. Изменение существующей системы оценки специальных образовательных потребностей в контексте перехода от медицинской к социально-инклюзивной модели в образовании: учебные материалы. – Бишкек: Американский университет в Центральной Азии (АУЦА), 2107. – С. 4-20.
9. Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.education-inclusive.com – Назва з екрану.
10. Концепція розвитку інклюзивної освіти // Наказ МОН України від 01.10.2010 р. № 912 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://firstedu.org.ua/index.php>. – Назва з екрану.
11. www.ussf.kiev.ua
12. www.ispukr.org.ua – сайт Інституту спеціальної педагогіки НАПН України

Практичне заняття 6

Тема: Корекційно-педагогічний супровід інклюзивної освіти

План заняття

1. Охарактеризуйте сутність корекційно-педагогічного супроводу інклюзивної освіти.
2. Охарактеризуйте принципи побудови корекційного процесу та необхідність їх дотримання в навчанні та вихованні дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії.
3. Охарактеризуйте місце кожного члена мультидисциплінарної команди в забезпеченні корекційно-розвивальної роботи з дітьми з психофізичними порушеннями.

Література:

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – С. 38-41.
2. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – С. 76 -89.
3. Миронова С.П. Корекційно-педагогічний супровід інклюзивної освіти // Матеріали інтернет-конференції / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://fkspp.at.ua/konf2/mironova_s.p..pdf – Назва з екрану.
4. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навч.-метод. посібник / С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. – С. 24-37.
5. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – С. 101-111.

Практичне заняття 7

Тренінгове заняття. Раннє навчання: яке ми це розуміємо?

План заняття

1. Мета та завдання тренінгового заняття.
2. Очікування учасників.
3. Правила роботи.
4. Міні-лекція, відповіді на запитання.
5. Робота в групах.
6. Рефлексія.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ з навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта», модулю I «Освітня інтеграція в сучасному світі»

ОСВІТНЯ ІНТЕГРАЦІЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ **Портфоліо**

Належить студенту III курсу спеціальності «Спеціальна освіта. Логопедія», групи Київського університету імені Бориса Грінченка

1: Вступ: портфоліо

Шановний студенте! Під час вивчення навчальної дисципліни Ви працюєте з портфоліо.

Портфоліо являє собою перелік індивідуальних навчальних цілей та досвід практичної самостійної роботи студента.

Зміст портфоліо є важливим засобом оцінювання студента, що дає можливість зрозуміти ставлення, набуті (професійні) знання та навички.

Портфоліо є персональним документом.

Портфоліо включає три частини:

Частина 1

- Особисті дані (додаток А)

Частина 2

- Докази набутих знань і вмінь (додаток Б).

Частина 3

- Особисті коментарі.

Ми оцінюємо такі компетенції в цьому портфоліо:

1. Здатність до рефлексії та ініціативи.
2. Здатність до критичного мислення.
3. Можливість розвивати свій професіоналізм в галузі інклюзивної освіти.

ЧАСТИНА 1

Додаток А

Персональні дані

Ім'я:
Дата народження:
Місце народження:

Фото

Дайте чесну і відверту відповідь на запитання:

- ✓ Чому Ви обрали спеціальність «Спеціальна освіта. Логопедія»? в Університеті Грінченка?
- ✓ Чи жалкуєте Ви про Ваш вибір професії?
- ✓ Чи бажаєте працювати спеціальним педагогом в системі інклюзивної освіти?

ЧАСТИНА 2

Додаток Б

ДОКАЗИ НАБУТИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ПРОТЯГОМ ЦЬОГО ТРЕНІНГУ:

Тема 1

Освітня інтеграція: генезис науково-теоретичних підходів до проблеми інтегрування дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітній простір

Персональні цілі:	Що Ви хочете дізнатись, з'ясувати, зрозуміти, зробити, щоб опанувати програмовим матеріалом навчальної дисципліни, набути компетенцій спеціального педагога інклюзивної освіти?	Приклад персональної мети: Хочу зрозуміти технологію навчання на курсі, як працювати з матеріалами курсу, заповнювати портфоліо. Хочу ознайомитись з матеріалами тренінгу Фонду Порошенка «Інклюзивна освіта – рівень свідомості нації»
Навчальне завдання 1	Чому Ви обрали певний кут аудиторії, якщо Ви протягом заняття його змінили, то проаналізуйте, як Ваші погляди змінювалися під час заняття та внаслідок читання рекомендованої літератури.	Відповідь надати в доказах.
Навчальне завдання 2	Обговоріть визначення інклюзії з ким-небудь, хто не брав участі у занятті (з членом родини, другом та ін..). В доказах занотуйте, які питання піднімалися під час цих розмов і які відповіді та пояснення вони давали. Визначте, яка, на Вашу думку, додаткова інформація потрібна для пояснення доцільності запровадження інклюзивної освіти. У	Відповідь надати в доказах.

	подальшому відстежуйте, чи всі необхідні відомості Ви одержали при розгляді курсу	
Навчальне завдання 3	Перегляньте фільм «Клеймо». Напишіть есе на вільну тему на основі переглянутого фільму.	Есе надати в доказах.
Результат:	Чи досягнули Ви своєї мети? Наскільки? Яка була Ваша реакція на результат?	
Рефлексія:	Що мене приваблює? Що я хочу зберегти? Чому я навчився? Що я повинен/повинна зробити по - іншому в наступний раз? Що мені потрібно зробити для цього? Як я можу приготуватись? Я задоволений/задоволена своєю дією і результатом, коли...	

Тема 2

Освітня інтеграція:

понятійно-термінологічні визначення, переваги, існуючі виклики

Персональні цілі:	Що Ви хочете дізнатись, з'ясувати, зрозуміти, зробити, щоб опанувати програмовим матеріалом тренінгу, набути компетенцій спеціального педагога інклюзивної освіти?	
Навчальне завдання 1	Занотувати ідеї, які з'явилися наприкінці заняття. Поміркуйте, що можна було б зробити в класі для досягнення чи розвитку кожної з цих нових ідей.	Відповідь надати в доказах.
Результат:	Чи досягнули Ви своєї мети? Наскільки? Яка була Ваша реакція на результат?	
Рефлексія:	Що мене приваблює? Що я хочу зберегти? Чому я навчився? Що я повинен/повинна зробити по - іншому в наступний раз? Що мені потрібно зробити для цього? Як я можу приготуватись? Я задоволений/задоволена своєю дією і результатом, коли...	

Тема 3.

Становлення і розвиток освітньої інтеграції за кордоном та в Україні

Персональні цілі:	Що Ви хочете дізнатись, з'ясувати, зрозуміти, зробити, щоб опанувати програмовим матеріалом тренінгу, набути компетенцій спеціального педагога інклюзивної освіти?	
Навчальне завдання 1	Занотувати ідеї, які з'явилися наприкінці заняття. Поміркуйте, що можна було б зробити в класі для досягнення чи розвитку кожної з цих нових ідей.	Відповідь надати в доказах.
Результат:	Чи досягнули Ви своєї мети? Наскільки? Яка була Ваша реакція на результат?	
Рефлексія:	Що мене приваблює? Що я хочу зберегти? Чому я навчився? Що я повинен/повинна зробити по - іншому в наступний раз? Що мені потрібно зробити для цього? Як я можу приготуватись? Я задоволений/задоволена своєю дією і результатом, коли...	

Тема 4.

Міжнародне та національне законодавство у сфері навчання і виховання дітей з ООП в загальноосвітньому просторі (в умовах інтегрованої та інклюзивної освіти)

Персональні цілі:	Що Ви хочете дізнатись, з'ясувати, зрозуміти, зробити, щоб опанувати програмовим матеріалом тренінгу, набути компетенцій спеціального педагога інклюзивної освіти?	
Навчальне завдання 1	Занотувати ідеї, які з'явилися наприкінці заняття. Поміркуйте, що можна було б зробити в класі для досягнення чи розвитку кожної з цих нових ідей.	Відповідь надати в доказах.
Результат:	Чи досягнули Ви своєї мети? Наскільки?	

	Яка була Ваша реакція на результат?	
Рефлексія:	Що мене приваблює? Що я хочу зберегти? Чому я навчився? Що я повинен/повинна зробити по - іншому в наступний раз? Що мені потрібно зробити для цього? Як я можу приготуватись? Я задоволений/задоволена своєю дією і результатом, коли...	

Тема 5.

Інклюзивна освіта як основна інноваційна тенденція в модернізації сучасної освіти осіб з особливими освітніми потребами. Цінності інклюзивної освіти. Усвідомлення і сприйняття особливих потреб

Персональні цілі:	Що Ви хочете дізнатись, з'ясувати, зрозуміти, зробити, щоб опанувати програмовим матеріалом тренінгу, набути компетенцій спеціального педагога інклюзивної освіти?	
Навчальне завдання 1	Занотувати ідеї, які з'явилися наприкінці заняття. Поміркуйте, що можна було б зробити в класі для досягнення чи розвитку кожної з цих нових ідей.	Відповідь надати в доказах.
Результат:	Чи досягнули Ви своєї мети? Наскільки? Яка була Ваша реакція на результат?	
Рефлексія:	Що мене приваблює? Що я хочу зберегти? Чому я навчився? Що я повинен/повинна зробити по - іншому в наступний раз? Що мені потрібно зробити для цього? Як я можу приготуватись? Я задоволений/задоволена своєю дією і результатом, коли...	

Тема 6.

Доступність і концепція універсального дизайну як важливі умови забезпечення інклюзивної освіти. Корекційно-розвивальний компонент як складова інклюзивної освіти

Персональні цілі:	Що Ви хочете дізнатись, з'ясувати, зрозуміти, зробити, щоб опанувати	
--------------------------	--	--

	програмовим матеріалом тренінгу, набути компетенцій спеціального педагога інклюзивної освіти?	
Навчальне завдання 1	Занотувати ідеї, які з'явилися наприкінці заняття. Поміркуйте, що можна було б зробити в класі для досягнення чи розвитку кожної з цих нових ідей.	Відповідь надати в доказах.
Результат:	Чи досягнули Ви своєї мети? Наскільки? Яка була Ваша реакція на результат?	
Рефлексія:	Що мене приваблює? Що я хочу зберегти? Чому я навчився? Що я повинен/повинна зробити по - іншому в наступний раз? Що мені потрібно зробити для цього? Як я можу приготуватись? Я задоволений/задоволена своєю дією і результатом, коли...	

Тема 7.

Раннє втручання як умова успішної освітньої інтеграції дітей з обмеженими МОЖЛИВОСТЯМИ

Персональні цілі:	Що Ви хочете дізнатись, з'ясувати, зрозуміти, зробити, щоб опанувати програмовим матеріалом тренінгу, набути компетенцій спеціального педагога інклюзивної освіти?	
Навчальне завдання 1	Занотувати ідеї, які з'явилися наприкінці заняття. Поміркуйте, що можна було б зробити в класі для досягнення чи розвитку кожної з цих нових ідей.	Відповідь надати в доказах.
Результат:	Чи досягнули Ви своєї мети? Наскільки? Яка була Ваша реакція на результат?	
Рефлексія:	Що мене приваблює? Що я хочу зберегти? Чому я навчився? Що я повинен/повинна зробити по - іншому в наступний раз? Що мені потрібно зробити для цього?	

	Як я можу приготуватись? Я задоволений/задоволена своєю дією і результатом, коли...	
--	--	--

Докази

ЧАСТИНА 3

ОСОБИСТІ КОМЕНТАРІ

Примітки викладача:

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення здобувачів першого (бакалаврського) рівня з курсу «Тренінг формування інклюзивних цінностей» оцінюються за Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою (ЄКТС), в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Система оцінювання навчальних досягнень студентів за Європейською (ECTS) шкалою подано у табл. 7.1, табл. 7.2.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного
(модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій (1 бал)	7
2.	Відвідування практичного (семінарського) заняття (1 бал)	7
3.	Робота на семінарському занятті (10 балів)/ в ЕНК	70
4.	Виконання модульної контрольної роботи (25)	50
5.	Виконання завдання для самостійної роботи (5)	35
Підсумковий рейтинговий бал		169

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, доповіді, презентація завдань для практичних занять, участь в інтерактивних обговореннях.

➤ **Методи письмового контролю:** карти знань, картки для самостійної роботи, конспекти занять, виконання завдань в ЕНК (електронному навчальному курсі)

➤ **Комп'ютерного контролю:** модульне тестування, презентації доповідей та творчих проектів.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Порядок переведення результатів, отриманих за 100-бальною шкалою оцінювання, в шкалу за системою ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Оцінка за шкалою Університету	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
F	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
Fx	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань

		(умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни
--	--	--

Кожний модуль включає бали за відвідування лекцій, семінарських занять, поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, написання модульної контрольної роботи, роботу в ЕНК (електронному навчальному курсі).

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі тестового контролю в ЕНК.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

проблемного, проблемно-пошукового, діалогічного, інтерактивного навчання.

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація, ЕНК (електронний навчальний курс).
- *Практичні*: вправи, ЕНК (електронний навчальний курс).

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; ЕНК, виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; інтерактивні методи навчання, створення ситуацій пізнавальної новизни та зацікавленості.

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ електронний навчальний курс;
- ✓ навчально-методичні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.

X. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основні друковані джерела

1. Данілавічюте Є.А. Закономірності виникнення, сутність та місце інклюзії у єдиній системі освіти в Україні // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №1 (65). – 2013. – С. 2-8.

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 172 с.
2. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: [практ. посіб.] / [Тім Лорман, Джоан Десплер, Девід Харві]; пер. з англ. – К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с.
3. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – 272 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
4. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – 273 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
5. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко. – К.: «АТОПОЛ», 2010. – 96 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
6. Лорман Т. Сім стовпів інклюзивної освіти. Як перейти від запитання «Чому?» до запитання «Як?» // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №3 (57). – 2010. – С. 3-11.
7. Мартинчук О.В. Діти з особливими освітніми потребами / Дитина. **Програма** навчання і виховання дітей дошкільного віку від двох до семи років / Наук. кер. програмою: О.В. Проскура, Л.П. Кочина, В.У. Кузьменко, Н.В. Кудикіна. / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид., доopr. та доп. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2012. – С. 94-99, 162-165, 239-243, 399-406.
8. Мартинчук О.В. Діти з особливими освітніми потребами / О.В. Мартинчук, В.М. Вертугіна // **Методичні рекомендації** до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» / наук. кер. проекту: В.О. Огнев'юк; наук. ред. Н.В. Кудикіна, В.У. Кузьменко; авт. кол. Е.В. Белкіна, Н.І. Богданець-Білоskalенко, О.Л. Богініч, З.Н. Борисова, М.С. Вашуленко та [ін.] / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид., доopr. та доп. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – С. 291-307.
9. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навч.-метод. посібник / С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний

університет імені Івана Огієнка, 2016. – 163 с.

10. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – 307 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

Додаткові друківані джерела

11. Байда Л.Ю. Інвалідність та суспільство: [навч.-метод. посіб.] / Л.Ю. Байда, О.В. Красюкова-Еннс, С.Ю. Буров та ін. / За заг. ред. Л.Ю. Байди, О.В. Красюкової-Еннс. – К., 2012. – 216 с.
12. Выготский Л.С. Собр. соч. в 6-ти т. / Л. С. Выготский. – М.: Изд-во Акад. пед. наук, 1983. – Т. 5. Основы дефектологии / Под ред. Т.А. Власовой. – 1983.– 369 с.
13. Даниелс Е. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів. // Е. Деніелс, К. Стаффорд – Львів: Т-во «Надія», 2000.– 255 с.
14. Данілявічуте Е.А. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: [навч.-метод. посіб.] / Е.А. Данілявічуте, С.В. Літовченко / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 360 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
15. Єфімова С.М. Лідерство та інклюзивна освіта: [навч.-метод. посіб.] / С.М. Єфімова, С.В. Корольок / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2011. – 164 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

Інтернет-джерела

16. Довідник видань проекту «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні»: мат-ли Міжнародної конференції «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні: знання, практика та політика» (11-12 лютого 2013 р., Київ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://osvitportal.lviv.ua/portal/doc/ Довідник_видань_проекту.pdf](http://osvitportal.lviv.ua/portal/doc/Довідник_видань_проекту.pdf) – Назва з екрану.
17. Закон України «Про освіту» від 05 вересня 2017 р. - Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58639
18. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про освіту" щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг" від 05 липня 2017 р.
19. Єфімова С.М. Як зробити школу інклюзивною?: [практичний посіб. для адміністрації загальноосвітніх навчальних закладів] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.education-inclusive.com](http://www.education-inclusive.com) – Назва з екрану.
20. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] / Алла

- Анатоліївна Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – 272 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/448149/> – Назва з екрану.
21. Концепція розвитку інклюзивної освіти // Наказ МОН України від 01.10.2010 р. № 912 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://firstedu.org.ua/index.php>. – Назва з екрану.
22. Кривоносова О.В. Науковий доробок у галузі інклюзивної освіти в Україні / О.В. Кривоносова, О.Ф. Федоренко // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №3 (63). – 2012. – С. 11-16.
23. Лупарт Дж. Шкільна реформа в Канаді: перехід від роздільних систем освіти до інклюзивних шкіл / Джуді Лупарт, Чарльз Веббер // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №1 (55). – 2010. – С. 6-11.
24. Мартинчук О.В. Вплив філософського знання на розробку проблеми освітньої інтеграції дітей з особливими потребами / Современная наука: тенденции развития Международная научная конференция (5-7 июля, 2013 г., Будапешт) / Martynchuk E. V. The influence of philosophic knowledge on the development of the problem of educational integration of the children with special needs // Scientific and professional conference: Modern science tendencies of development heed in Budapest 5 th -7 th july 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://scaspee.com/conference-bdquomodern-science-tendencies-of-developmentrdquo.htm> – Назва з екрану.
25. Мартинчук Е.В. Особенности организации и обеспечения инклюзивного обучения в общеобразовательных учебных заведениях Украины // Педагогика и психология: [научно-методический журнал] / Глав. ред. С.Ж. Пралиев / Казахский Национальный педагогический университет имени Абая. – Алматы. – №1 (14). – 2013. – С. 6-10. http://www.kaznpu.kz/docs/1_2013.pdf#page=6.
26. Мартинчук О.В. Підготовка майбутніх педагогів до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти // Вісник психології і педагогіки: [Електронний ресурс]: Збірник наук. праць / Педагогічний інститут Київського університету імені Бориса Грінченка, Інститут психології і соціальної педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка. – Випуск 8. – К., 2012. – Режим доступу до збірника: <http://www.psyh.kiev.ua>.
27. Мартинчук О.В. Теоретичні основи формування професійної компетентності вихователів дошкільних закладів у сфері розвитку дітей з особливими освітніми потребами // Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Корекційна освіта: історія, сучасність, перспективи» (Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 6-7 жовтня 2011 р.)

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fkspp.at.ua/Bibl/zbirnik17-1.pdf#page=83> – Назва з екрану.
28. Миронова С.П. Корекційно-педагогічний супровід інклюзивної освіти // Матеріали інтернет-конференції / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://fkspp.at.ua/konf2/mironova_s.p..pdf – Назва з екрану.
29. Назарова Н.М. Теоретические и методологические основы образовательной интеграции / Наталья Михайловна Назарова / Инклюзивное образование: методология, практика, технологии // Мат-лы Международной научно-практической конференции (20-22 июня 2011 г., Москва) / Моск. гор. психол.-пед. ун-т; Редкол.: С. В. Алехина и др. – М.: МГППУ, 2011. – С. 7-9. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.inclusive-edu.ru/content/File/konf/sbornik_kon_22_iyunya.pdf – Название с экрана.
30. Організація навчально-виховного процесу в умовах інклюзивного навчання / Інструктивно-методичний лист МОН, молоді та спорту № 1/9-384 від 18.05.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/29627/ – Назва з екрану.
31. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – 307 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/958780/> – Назва з екрану.
32. Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах // Постанова Кабінету Міністрів України від 15.08.2011 р. № 872. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/872-2011-п> – Назва з екрану.
33. Про затвердження заходів щодо впровадження інклюзивного навчання в дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах на період до 2015 року / Наказ Міністерства освіти й науки України № 1034 від 23.07.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1034729-13> – Назва з екрану.
34. Постанова КМУ від 9 серпня 2017 року № 588 «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>
35. Постанова КМУ від 12 липня 2017 року № 545 «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр». – Режим доступу:

<http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>

36. Семаго М.М. Междисциплинарное взаимодействие специалистов инклюзивного образования / М.М. Семаго, Н.Я. Семаго. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.f-nashideti.ru/inclusiya/182-mezhdisciplin.html> – Название с экрана.
37. Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.education-inclusive.com – Назва з екрану.
38. www.ussf.kiev.ua – сайт Всеукраїнського фонду «Крок за кроком».
39. www.ispukr.org.ua – сайт Інституту спеціальної педагогіки НАПН України